

Bevordering der geneeskunst anno 2008¹

C.N.M. Renckens

Naar aanleiding van de strenge straffen die de medische tuchtrechter oplegde aan het trio artsen dat wijlen Sylvia Millecambijstond en daartoe uitgedaagd door de VtdK, bezint de artsenorganisatie KNMG zich thans op haar standpunt ten opzichte van de alternatieve geneeskunde. Een korte samenvatting van het voorafgaande lijkt hierbij nuttig.

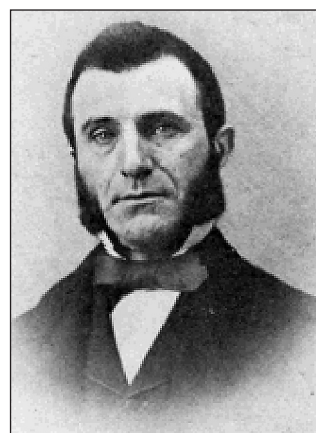
De oprichters van de Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst (NMG, thans KNMG) in 1849 hadden allen een sterke afkeer van kwakzalverij en wilden zich geheel baseren op (natuur)wetenschappelijke kennis. Over een van de oprichters Molewater (1813-1864) werd gezegd dat 'tegen niets de pijlen van zijn vernuft zoo bijtend waren gerigt als tegen oppervlakkigheid, schijngeleerdheid en kwakzalverij'.

J.B. Molewater (1813-1864)

Medeoprichter Ramaer (1817-1887) en NMG-voorzitter Van Vollenhoven (1821-1873) lieten zich in 1858 en 1860 op vergelijkbare wijze uit. De KNMG-afdeling Rotterdam weigerde in 1897 een homopathisch arts als lid en op politici als De Savornin Lohman en Kuypers, die in het begin van de twintigste eeuw de NMG-kritiek op kwakzalvers toeschreven aan concurrentieoverwegingen, werd scherp gereageerd. Dat alleen artsen geneeskunde zouden mogen beoefenen stond binnen de KNMG lange tijd niet ter discussie en de tolerantie jegens collega's met een afwijkende praktijkvoering was gering. Dat ging veranderen toen in de jaren '70 de zogenaamde alternatieve geneeskunde opkwam, die zo'n maatschappelijk draagvlak kreeg dat de KNMG akkoord ging met wetswijziging waarbij geneeskunde een vrij beroep werd. Een handige zakenman die in het weekend een boekje doorneemt kan nu dankzij de wet-BIG de maandag erna een praktijk als homeopaat of acupuncturist beginnen. Tegen de tientallen niet-artsen die Millecambijstond haar lijdensweg met hun adviezen bijstonden,

G.H. Van Vollenhoven (1821-1873)

lijkt juridisch optreden onhaalbaar: het OM seponerde de aangifte die de Inspectie tegen enkele van hen deed. Onbevoegdheid bestaat in het BIG-tijdperk niet meer.

Alternatieve artsen werd sinds de jaren '80 binnen de KNMG ook niets meer in de weg gelegd. We zijn nu 25 jaar verder en is er binnen de geneeskunde de *evidence-based medicine* (EBM) opgekomen, die krachtig bewijs eist van de werkzaamheid van allerlei behandelmethoden. Deze EBM is een pijnbank gebleken voor de gewone geneeskunde, maar een brandstapel voor de alternatieve. De samenleving heeft inmiddels een aantal excessen met dodelijke

J.N.Ramaer (1817-1887)

afloop gezien (iatrosomie, makrobiotiek, de casus-Millecam) en de bloeiperiode van de alternatieve geneeskunde lijkt wel voorbij.

Minister Hoogervorst maakte zich in 2005 zorgen over de capaciteiten van (homeopathische) artsen, die geloofden dat je met verdund water mensen kon genezen. De medische tuchtrechter oordeelde in 2007 streng over de Millecam-artsen en noemde een van hen, die best KNMG-lid had kunnen zijn, een 'gevaar voor de volksgezondheid'. En Europese regelgeving zal er volgend jaar vermoedelijk toe leiden dat op alternatieve geneeswijzen 19% BTW zal worden geheven, omdat men van mening is dat de medische betekenis ervan - net zoals die van cosmetische chirurgie - nihil is. Het weerhoudt intussen ziektekostenverzekeraars, zelfs zij die zich speciaal op de medische beroepsgroep richten als de VVAA en de UMC Zorgverzekering, er niet van om in hun aanvullende pakketten een koppelverkoop aan te bieden van werkzame aanvullingen met alternatieve geneeswijzen. De Nederlandse dierenartsen, verenigd in de KNMvD, ont deden zich twee jaar geleden van de KNMvD-werkgroep veterinaire homeopathie en drongen recent bij de overheid aan op harde aanpak van onbevoegde veterinaire homeopaten en natuurgenezers. Sinds 2006 vertellen de apothekers van de KNMP aan patiënten die om een homeopatisch middel vragen expliciet en ongevraagd dat de werkzaamheid van deze middelen niet aangetoond is.

Tegen de achtergrond van deze signalen uit

beroepsgroep en samenleving is de artsenorganisatie KNMG zich thans aan het bezinnen op actualisering van haar gedragsregels inzake de toelaatbaarheid van alternatieve geneeswijzen, door haar - welwillend, te welwillend - 'complementaire geneeswijzen' genoemd. Men zou verwachten dat zij, gezien de bevindingen van de EBM en het accurate oordeel van een minister, de tuchtrechter en de fiscus, nu gaat vaststellen dat geneeskunde toch echt beter weer een academisch beroep kan worden en dat artsen alleen reguliere geneeswijzen zouden mogen toepassen. De voortekenen zijn echter allerminst gunstig, want recente uitlatingen van KNMG-prominenten doen het ergste vrezzen. Zo staat de wet BIG binnen de KNMG niet eens ter discussie en tijdens de discussiebijeenkomsten worden alternatieve artsen zelfs als spreker gevraagd. Natuurlijk is het debat nog niet ten einde, maar er is geen helderziendheid voor nodig een voorspelling te doen: de KNMG-leiding zal trachten de kool en de geit te sparen. Artsen, die hun patiënten knollen voor citroenen verkopen zullen gewoon lid van de KNMG kunnen blijven. En eerder genoemde NMG-pioniers als Molewater, Ramaer en Van Vollenhoven, die de geneeskunde tot een academisch beroep wilden verheffen, stoelend op de wetenschap, kunnen zich in hun graven opmaken voor de spildraai. ●

1. Dit artikel verscheen eerder in beknopte vorm in NRC Handelsblad van 20 december 2007.